

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
RYSIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS
TARYBA**

NUTARIMAS

DĖL UAB „GARGŽDŲ GELEŽINKELIS“ 2023 M. SAUSIO 26 D. SKUNDO NR. 25

2023 m. birželio 2 d. Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos taryba (toliau – Taryba) 2023 m. birželio 2 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl UAB „Gargždų geležinkelis“ (adresas: Gamyklos g. 21, 96155 Gargždai, kodas Juridinių asmenų registre 163143475) (toliau – pareiškėjas) 2023 m. sausio 26 d. skundo Nr. 25 „Dėl 2022-12-27 AB „LTG Infra“ generalinio direktoriaus įsakymo Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-2243/2022 „Dėl geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“, kuriai buvo skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu, užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, dydžio apskaičiavimo“ (toliau – skundas).

Taryba n u s t a t ė :

(1) Pareiškėjas pateikė Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai (toliau – RRT) skundą, kuriuo prašo pripažinti neteisėtu ir panaikinti atsakovo AB „LTG Infra“ (adresas: Geležinkelio g. 2, 02100 Vilnius, kodas Juridinių asmenų registre 305202934) (toliau – valdytojas) generalinio direktoriaus 2022 m. gruodžio 27 d. įsakymą Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-2243/2022 „Dėl geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“, kuriai buvo skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu, užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, dydžio apskaičiavimo“ (toliau – Įsakymas). Įsakymu valdytojas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso¹ (toliau – Kodeksas) 25² straipsnio 1 dalimi ir Užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo taisyklių² (toliau – Taisyklės) 37 punktu, apskaičiavo pareiškėjui užmokestį už 2021–2022 m. tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpį (toliau – nagrinėjamas laikotarpis) jam skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus – iš viso 29 320,12 Eur.

(2) Pareiškėjas skunde nurodė, kad nagrinėjamam laikotarpiui jam pagal 2021 m. balandžio 9 d. paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus Nr. 63 (toliau – Paraiška Nr. 63) buvo paskirti³ aštuoni viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai (toliau – pajėgumai), tačiau

¹ Šiame nutarime, jei nenurodyta kitaip, – 2021–2022 m. tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu galiojusi redakcija.

² Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 610 „Dėl Užmokesčio už minimalųjį prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros paketą ir užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“; šiame nutarime – suvestinė redakcija, galiojusi iki 2022 m. gruodžio 9 d.

³ Valdytojo generalinio direktoriaus 2021 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 „Dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo pagal paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“ ir valdytojo generalinio direktoriaus 2022 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-1364/2022 „Dėl AB „LTG Infra“ generalinio direktoriaus 2021 m. spalio 11 d. įsakymo Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 „Dėl viešosios geležinkelių

jis negalėjo jų panaudoti dėl, jo teigimu, objektyvių ir teikiant bei nagrinėjant Paraišką Nr. 63 anksto nenumatytų ir negalėtų numatyti priežasčių bei aplinkybių. 2021 m. gruodžio 7 d., t. y. dar neįsigaliojus 2021–2022 m. tarnybiniam traukinių tvarkaraščiui (toliau – 2021–2022 m. TTT), valdytojas kreipėsi į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisiją (toliau – Komisija) su prašymu įvertinti valdytojo ir pareiškėjo sudarytos Naudojimosi viešąja geležinkelių infrastruktūra sutarties⁴ (toliau – Sutartis) atitiktį nacionalinio saugumo interesams ir 2022 m. sausio 31 d.⁵ Komisija priėmė sprendimą, kuriame nustatė privalomas rekomendacijas nenaudoti viešosios geležinkelių infrastruktūros (toliau – infrastruktūra) OAO „Belaruskalij“ produkcijos vežimui (toliau – Komisijos sprendimas). Pareiškėjo teigimu, Komisijos sprendimas buvo privalomas tiek pareiškėjui, tiek valdytojui, todėl nebuvo jokios objektyvios galimybės skirtus pajėgumus panaudoti krovinių, kuriems jie buvo skirti, vežimui geležinkelių transportu (toliau – krovinių vežimas). Be to, pareiškėjas nurodė, kad tinkamai ir laiku atsisakė pagal Paraišką Nr. 63 jam skirtų pajėgumų, o nagrinėjamu laikotarpiu naudodamas infrastruktūrą vykdė vietinius krovinių vežimus pagal paskutinės minutės paraiškas skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus (toliau – paskutinės minutės paraiškos).

(3) Pareiškėjas nurodė, kad Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog tuo atveju, jei tarnybinio traukinių tvarkaraščio (toliau – TTT) galiojimo laikotarpiu buvo nepanaudota ne mažiau kaip 10 proc. visų skirtų pajėgumų, valdytojas gali nustatyti užmokestį už skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus (toliau – užmokestis), išskyrus šio straipsnio 2 dalį, kai užmokestis turi būti nustatytas, jei pajėgumai ar jų dalis nepanaudojami nereguliariai. Pareiškėjas taip pat tvirtino, kad Kodekso 25² straipsnio 3 dalyje nustatyta privaloma užmokesčio nustatymo sąlyga – valdytojas prieš nustatydamas užmokestį apibrėžia kriterijus, kuriais remiantis yra nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, ir pateikia juos derinti geležinkelių transporto rinkos reguliuotojui (toliau – rinkos reguliuotojas); su rinkos reguliuotoju suderintus šioje dalyje nurodytus kriterijus valdytojas patvirtina ir nurodo Viešosios geležinkelių infrastruktūros tinklo nuostatuose (toliau – Tinklo nuostatai). Pareiškėjo teigimu, valdytojas nagrinėjamam laikotarpiui nebuvo patvirtinęs ir Tinklo nuostatuose paskelbęs kriterijų, kuriais remiantis nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, kaip reikalaujama Kodekso 25² straipsnio 3 dalyje, nes Viešosios geležinkelių infrastruktūros 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio tinklo nuostatų⁶ (toliau – 2021–2022 m. Tinklo nuostatai) 6.9.1 papunktyje valdytojas nurodo, kad kriterijai, kuriais remiantis yra nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, atskirai nenustatomi. Pareiškėjas pažymėjo, kad kriterijų nustatymas yra būtina užmokesčio nustatymo sąlyga. Pareiškėjas nurodė, kad teisinį pagrindą skaičiuoti ir reikalauti sumokėti užmokestį valdytojas turės tik nuo 2023–2024 m. TTT įsigaliojimo, nes, remiantis pareiškėjo iš valdytojo gauta informacija, būtent į šių metų TTT valdytojas ketino įtraukti minėtus kriterijus. Todėl, pareiškėjo teigimu, nagrinėjamu laikotarpiu valdytojas neturėjo teisės nustatyti užmokesčio, nors 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 6.10.1 papunktyje ir įrašė, kad Tinklo nuostatų galiojimo laikotarpiu valdytojas, vadovaudamasis Kodekso 25¹ straipsnio 1 dalimi, nustato užmokestį, kuris apskaičiuojamas ir mokamas Taisyklių IV skyriuje nustatyta tvarka. Pareiškėjas taip pat atkreipė dėmesį, kad 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 6.10.1 papunktyje, kaip pagrindas užmokesčiui nustatyti nurodyta Kodekso 25¹ straipsnio 1 dalis, kuri reguliuoja vežimo geležinkelių transportu rinkos segmentų, kuriuose gali būti taikomi antkainiai, nustatymą, bet ne užmokesčio nustatymą. Todėl, pareiškėjo teigimu, įsakymas turi būti panaikintas kaip neteisėtas.

infrastruktūros pajėgumų skyrimo pagal paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“ pakeitimo“.

⁴ 2021 m. gruodžio 1 d. Naudojimosi viešąja geležinkelių infrastruktūra sutartis Nr. SUT-PAJ(LGI)-10.

⁵ Pareiškėjo skunde nurodyta data. Remiantis pareiškėjo pateiktu Komisijos posėdžio protokolo Nr. PD-5 išrašu, posėdis, kuriame buvo priimtas Komisijos sprendimas, įvyko 2022 m. sausio 27 d.

⁶ Patvirtinta valdytojo generalinio direktoriaus 2020 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-462.

(4) Pareiškėjas skunde taip pat nurodė, kad tarp jo ir valdytojo buvo kilę ginčų dėl pareiškėjo prašymų atsisakyti jam skirtų pajėgumų. Pirma, pareiškėjas nurodė, kad 2022 m. vasario 10 d. prašymu atsisakyti skirtų viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų Nr. 35 (toliau – Pirmasis prašymas) jis pageidavo atsisakyti jam skirtų pajėgumų nuo 2022 m. kovo 13 d., o valdytojas 2021 m. vasario 28 d. rašte Nr. SD-PAJ(INFRA)-24/2022 „Dėl skirtų pajėgumų atsisakymo“ nurodė, kad pareiškėjas praleido Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje nustatytą pajėgumų atsisakymo terminą – ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų – ir kad, valdytojo skaičiavimu, pajėgumų buvo atsisakyta prieš 19 darbo dienų. Antra, pareiškėjas nurodė, kad 2022 m. balandžio 15 d. prašymu atsisakyti skirtų viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų Nr. 65 (toliau – Antrasis prašymas) jis pageidavo atsisakyti jam skirtų pajėgumų nuo 2022 m. gegužės 15 d. Pareiškėjas nurodė, kad 2022 m. vasario 18 d. ir 2022 m. balandžio 27 d. valdytojas išrašė dvi PVM sąskaitas faktūras dėl kito užmokesčio – 50 proc. traukinių eismo įmokos (toliau – traukinių eismo įmokos dalis) – už 2022 m. kovo 13–14 dienoms ir 2022 m. gegužės 15–16 dienoms skirtus pajėgumus, kurių, valdytojo vertinimu, pareiškėjas laiku neatsisakė. Pareiškėjas nurodė, kad po pareiškėjo ir valdytojo tarpusavio susirašinėjimo dėl pajėgumų atsisakymo ir negalėjimo jais naudotis, valdytojas išrašė atitinkamas kreditines sąskaitas faktūras, todėl pareiškėjas laikė, kad ginčai dėl pajėgumų atsisakymo ir negalėjimo naudotis pajėgumais išspręsti. Tačiau, pareiškėjo teigimu, skundžiamu Įsakymu valdytojas vis dėlto priskaičiavo užmokestį už 2022 m. kovo 13–14 dienoms ir 2022 m. gegužės 15–16 dienoms skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus, dėl kurių buvo kilęs pareiškėjo ir valdytojo ginčas.

(5) Pareiškėjas pažymėjo, kad net ir tuo atveju, jeigu valdytojo pozicija dėl pavėluoto pajėgumų atsisakymo būtų teisinga, valdytojas neturėjo teisės skaičiuoti užmokesčio, nes: 1) pareiškėjo skaičiavimu, jo nepanaudoti pajėgumai nagrinėjamu laikotarpiu sudarė mažiau nei 1 proc. visų jam skirtų pajėgumų; 2) net jei pareiškėjas nebūtų atsisakęs pajėgumų, jis vis tiek jų nebūtų galėjęs panaudoti dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių (toliau – nenugalimos jėgos aplinkybės) – Komisijos sprendimo; todėl valdytojas, vadovaudamasis Taisyklių 36.2 papunkčiu, turėjo šiais pajėgumais sumažinti apskaičiuotiną užmokestį.

(6) Pareiškėjas teigė, kad nagrinėjamu laikotarpiu veždamas krovinius pagal paskutinės minutės paraiškas neįvykdė tik septynių suplanuotų važiavimų ir kad įvertinus visus pareiškėjui 2021–2022 m. TTT galiojimo laikotarpiu skirtus pajėgumus, tai sudaro tik labai mažą dalį visų skirtų pajėgumų, be to, tai yra gerokai mažiau nei 10 proc. net ir vertinant kartu su pajėgumais, įtrauktais į TTT. Be to, pareiškėjas pažymėjo, kad apskritai nėra reglamentuota, kaip galima atsisakyti važiavimų pagal paskutinės minutės paraiškas.

(7) Pareiškėjas, remdamasis šio nutarimo 4–6 pastraipose išdėstytais aplinkybėmis, darė išvadą, kad nėra jokio pagrindo pripažinti, jog pajėgumai buvo naudoti nereguliariai, ir kad nėra duomenų, jog buvo nepanaudota ne mažiau kaip 10 proc. visų jam skirtų pajėgumų. Be to, pareiškėjas pažymėjo, kad pajėgumus, dėl kurių atsisakymo buvo kilęs ginčas tarp pareiškėjo ir valdytojo (žr. šio nutarimo 4 pastraipą), valdytojas paskelbė laisvais, todėl valdytojo įsakymai dėl pajėgumų skelbimo laisvais, kai tais laisvais pajėgumais gali naudotis bet kuri kita geležinkelio įmonė (vežėjas), laikytini piktnaudžiavimu priskaitant ir renkant užmokesčius.

(8) Valdytojas, 2023 m. balandžio 6 d. raštu Nr. SD(INFRA)-1329/2023 (toliau – Raštas Nr. SD(INFRA)-1329/2023) atsakydamas į skundą, nurodė, kad vertina skundą kaip nepagrįstą, todėl prašo jį atmesti visa apimtimi.

(9) Dėl pareiškėjo teiginio, kad valdytojas nėra patvirtinęs kriterijų, kuriais remiantis nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, valdytojas nurodė, kad Kodekse valdytojui nėra nustatyta pareiga apibrėžti kriterijus Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje nustatytu atveju (kai nepanaudoti ne mažiau kaip 10 proc. visų skirtų pajėgumų), todėl nėra pagrindo teigti, kad jis negalėjo nustatyti užmokesčio, nes nenustatė kriterijų, kuriais remiantis nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai. Valdytojas pažymėjo, kad jis vadovavosi Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje numatyta galimybe ir būtent šiuo teisiniu pagrindu, o ne Kodekso 25² straipsnio 2 dalimi, todėl nusprendė nustatyti užmokestį ir tikslingai neapibrėžė atskirų kriterijų, kuriais remiantis yra nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai. Atsižvelgiant į tai, valdytojo vertinimu,

nėra pagrindo teigti, kad valdytojas neįgyvendino Kodekse nustatytos pareigos apibrėžti minėtus kriterijus ir kad dėl to jis neturi teisės reikalauti užmokesčio vadovaudamasis Kodekso 25² straipsnio 1 dalimi. Be to, valdytojas nurodė, kad Kodekso 29¹⁰ straipsnio 4 dalis, kuri numato, kad „Skirtų <...> pajėgumų panaudojimo vertinimo ir apskaitos tvarką, įskaitant kriterijus, kuriais remiantis yra nustatoma, kad skirti <...> pajėgumai, taip pat ir skirti perpildytoje <...> infrastruktūros dalyje, ar jų dalis laikomi nepanaudotais, parengia ir Tinklo nuostatuose nurodo <...> valdytojas“, įsigaliojo 2022 m. gruodžio 10 d. ir yra taikoma 2023–2024 m. ir vėlesniais TTT galiojimo laikotarpiais, taigi pajėgumų panaudojimo vertinimo ir apskaitos tvarka negalėjo būti parengta ir taikoma nagrinėjamu laikotarpiu.

(10) Valdytojas pripažino, kad dėl techninės klaidos 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 6.10.1 papunktyje yra pateikta netiksli nuoroda į Kodekso atitinkamą straipsnį (žr. šio nutarimo 3 pastraipą), tačiau pažymėjo, kad šiame papunktyje taip pat yra pateikta nuoroda į Taisyklių IV skyrių, kuriame nustatyta, kaip bus apskaičiuojamas užmokestis, ir pateikta tiksli nuoroda į Kodekso nuostatą, suteikiančią teisę apskaičiuoti užmokestį (Kodekso 25² straipsnio 1 dalį). Be to, valdytojo vertinimu, ši techninė klaida nesuteikia pagrindo nesivadovauti imperatyviomis Kodekso nuostatomis, nustatančiomis valdytojo teisę taikyti užmokestį, todėl darytina išvada, kad pagrindas apskaičiuoti užmokestį buvo.

(11) Dėl Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje nustatyto termino skaičiavimo valdytojas nurodė, kad, jo vertinimu, pareiškėjas Pirmąjį prašymą ir Antrąjį prašymą pateikė ne prieš 20 darbo dienų, kaip reikalaujama Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje, bet prieš 19 darbo dienų, nes veiksmo atlikimo diena neįskaičiuojama į pranešimo terminus.

(12) Dėl pareiškėjo argumento, kad jam skirti pajėgumai buvo nepanaudoti dėl nenugalimos jėgos aplinkybių, valdytojas nurodė, kad su tuo nesutinka, nes Sutarties 9.2 papunktyje nustatyta, kad šalis, kuri dėl nenugalimos jėgos aplinkybių negali vykdyti Sutartimi priimtų įsipareigojimų, nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 10 (dešimt) kalendorinių dienų nuo negalimumo vykdyti Sutartį pradžios, turi apie tai informuoti kitą Sutarties šalį, tačiau valdytojas negavo pareiškėjo pranešimo apie tai, kad dėl nenugalimos jėgos aplinkybių pareiškėjas negali vykdyti Sutartimi priimtų įsipareigojimų. Valdytojas taip pat pažymėjo, kad pajėgumai nėra skiriami konkrečiam kroviniui vežti, todėl aplinkybė, kad geležinkelio įmonė (vežėjas) negali panaudoti jai skirtų pajėgumų planuotiems kroviniams vežti dėl šią teisę ribojančio valstybės institucijos sprendimo, savaime nereiškia, kad jie negali būti panaudoti kitų krovinių vežimui. Todėl, nesant pareiškėjo prašymo, savavališkas valdytojo sprendimas panaikinti pareiškėjui skirtus pajėgumus būtų laikomas teisės aktų pažeidimu.

(13) Dėl pareiškėjui skirtų pajėgumų panaudojimo apskaičiavimo valdytojas nurodė, kad, vadovaujantis Taisyklių IV skyriaus nuostatomis, pajėgumų ar jų dalies panaudojimas yra apskaičiuojamas lyginant geležinkelio įmonės (vežėjo) faktinę traukinių darbo apimtį su planuota traukinių darbo apimtimi pagal pareiškėjui skirtus pajėgumus, bet ne taip, kaip skunde nurodo pareiškėjas (valdytojas nenurodė, ką pareiškėjas skaičiuoja ne taip), ir tvirtino, kad pareiškėjo apskaičiuotas pajėgumų nepanaudojimo procentinis dydis, nesudarantis 1 proc. visų pajėgumų, laikytinas nepagrįstu.

(14) Dėl galimybės atsisakyti pajėgumų, gautų pagal paskutinės minutės paraiškas, valdytojas atkreipė dėmesį, kad skirtų pajėgumų atsisakymo tvarka reglamentuota Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje ir taikoma tiek atsisakant pajėgumų, skirtų pagal paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, tiek pagal paskutinės minutės paraišką – taigi pagal paskutinės minutės paraišką skirtų pajėgumų galima atsisakyti tik tuo atveju, jei paskutinės minutės paraiška pateikiama anksčiau nei Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje nustatytas terminas, o trumpesnis nei 20 darbo dienų laikotarpis nuo paskutinės minutės paraiškos pateikimo iki planuojamo pajėgumų panaudojimo yra pakankamas, kad geležinkelio įmonės (vežėjo) veikla būtų suplanuota taip, kad nekiltų poreikis atšaukti šio plano įgyvendinimo. Valdytojas pažymėjo, kad, jeigu nėra galimybės pasinaudoti pajėgumais dėl stichinių nelaimių ir kitų nenugalimos jėgos aplinkybių, geležinkelio įmonė (vežėjas)

gali pasinaudoti Sutartyje nurodytomis sąlygomis dėl atleidimo nuo atsakomybės esant šioms aplinkybėms.

(15) Valdytojas atkreipė dėmesį, kad pajėgumų panaudojimas apskaičiuojamas nuo visų skirtų pajėgumų, jų nediferencijuojant pagal pateiktas paraiškas ir juos mažinant: i) pajėgumais, atsisakytais Kodekso nustatyta tvarka, ii) pajėgumais, nepanaudotais dėl nenugalimos jėgos aplinkybių, iii) pajėgumais, nepanaudotais dėl valdytojo kaltės. Valdytojas pažymėjo, kad pajėgumų, nepanaudotų dėl nenugalimos jėgos aplinkybių ir valdytojo kaltės, per 2021–2022 m. TTT galiojimo laikotarpį nebuvo. Valdytojui iš skunde pateiktos informacijos nėra aišku, kaip pareiškėjas apskaičiavo nepanaudotų pajėgumų traukinių darbo apimtis ir pajėgumų nepanaudojimo procentinį dydį, nes su skundu nepateikta jokių skaičiavimų. Valdytojas pažymėjo, kad 2023 m. vasario 9 d. raštu Nr. SD PAJ(INFRA)-8/2023⁷ (toliau – Raštas Nr. SD PAJ(INFRA)-8/2023) jis informavo pareiškėją, kad identifikavo technines klaidas, kurios atsirado skiriant pajėgumus pagal paskutinės minutės paraiškas ir apskaičiuojant pagal šias paraiškas skirtų pajėgumų traukinių darbo apimtis (tkm bruto), tačiau buvo nustatyta, kad pareiškėjo nepanaudoti pajėgumai vis tiek sudarė daugiau nei 10 proc. jam skirtų pajėgumų. Valdytojas nurodė, kad techninių klaidų kol kas neištaisė, tačiau tai padarys artimiausiu metu ir patikslins planuotą pareiškėjo traukinių darbo apimtį pagal pareiškėjui skirtus pajėgumus per nagrinėjamą laikotarpį sumažindamas 3 022 949 tkm bruto⁸, t. y. traukinių darbo apimtis pagal pareiškėjui skirtus pajėgumus bus 2 817 259 878 tkm bruto, traukinių darbo apimtis pagal Kodekse nustatyta tvarka atsisakytus pajėgumus – 2 730 931 200 tkm bruto, o faktinė traukinių darbo apimtis – 53 726 417 tkm bruto.

(16) Valdytojas nesutiko su pareiškėjo teiginiu, kad valdytojo veiksmai, kai pajėgumai, kurių pareiškėjas, anot valdytojo, pavėlavo atsisakyti, paskelbiami laisvais ir kai tais laisvais pajėgumais gali naudotis bet kuri kita geležinkelio įmonė (vežėjas), laikytini piktnaudžiavimu priskaitant ir renkant užmokesčius, nes traukinių eismo įmokos dalis buvo apskaičiuota įtraukiant tuos pajėgumus, kurių nebuvo atsisakyta Kodekso nustatyta tvarka, o Taisyklių 23 punkto nuostatomis numatyta, kad „Geležinkelio įmonė (vežėjas) neturi sumokėti <...> traukinių eismo įmokos dalies, jeigu pareiškėjas Kodekso nustatyta tvarka atsisako jam skirtų pajėgumų.“ Valdytojo vertinimu, jis turėjo teisinį pagrindą apmokestinti pajėgumus, kurių buvo atsisakyta nesilaikant Kodekse nustatytos tvarkos, ir paskelbti šiuos pajėgumus laisvais.

(17) Dėl nenugalimos jėgos aplinkybių RRT, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad Komisijos sprendime yra nurodyta, jog Sutartis „kelia riziką nacionalinio saugumo interesams“, ir nurodyta „nenaudoti <...> infrastruktūros, prie kurios prieiga suteikiama Sutarties pagrindu, OAO „Belaruskalij“ gaminamos produkcijos vežimui <...>“ bei „<...> kitų trečiosiose šalyse veikiančių siuntėjų krovinių, kuriems taikomos nacionalinės ar tarptautinės ribojamosios priemonės, vežimui <...>“. RRT taip pat nustatė, kad nagrinėjamu laikotarpiu galiojusios Sutarties IX dalyje „Nenugalima jėga (force majeure)“ nustatyta, kad „<...> Šalis atleidžiamas nuo atsakomybės už įsipareigojimų pagal Sutartį netinkamo vykdymo dėl nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybių. <...> Šalis, kuri dėl nenugalimos jėgos aplinkybių negali vykdyti Sutartimi prisiimtų įsipareigojimų, nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 10 (dešimt) kalendorinių dienų nuo negalimumo vykdyti šią Sutartį pradžios, turi apie tai informuoti kitą Sutarties Šalį. Pavėluotas kitos Šalies informavimas ar informacijos nepateikimas atima iš jos teisę remtis nenugalimos jėgos aplinkybėmis kaip pagrindu, atleidžiančiu nuo atsakomybės dėl nesavalaikio prisiimtų įsipareigojimų vykdymo ar jų nevykdymo ir nuostolių atlyginimo.“ RRT, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad pareiškėjas neinformavo valdytojo apie jokių nenugalimos jėgos aplinkybių susidarymą nagrinėjamu laikotarpiu.

(18) Dėl pareiškėjui skirtų pajėgumų atsisakymo RRT, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad pajėgumai nagrinėjamam laikotarpiui pareiškėjui buvo skirti valdytojo generalinio direktoriaus 2021 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 „Dėl viešosios

⁷ Valdytojo 2023 m. vasario 9 d. raštas Nr. SD PAJ(INFRA)-8/2023 „Dėl užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus“.

⁸ Kaip nurodyta Rašto Nr. SD PAJ(INFRA)-8/2023 28 punkte.

geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo pagal paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“ (toliau – Įsakymas Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053), 2022 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-1364/2022 „Dėl AB „LTG Infra“ generalinio direktoriaus 2021 m. spalio 11 d. įsakymo Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 „Dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo pagal paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“ pakeitimo“ ir kitais įsakymais, priimtais pagal pareiškėjo paskutinės minutės paraiškas. Nagrinėjamu laikotarpiu pareiškėjas teikė prašymus atsisakyti jam skirtų pajėgumų. Dėl Pirmojo prašymo ir Antrojo prašymo (žr. šio nutarimo 4 pastraipą) valdytojas konstatavo, kad pareiškėjas juos pateikė mažiau nei prieš 20 darbo dienų (t. y. prieš 19 darbo dienų) iki skirtų pajėgumų panaudojimo dienos. Pirmąjį prašymą pareiškėjas pateikė 2022 m. vasario 10 d., juo atsisakydamas pajėgumų, Įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 skirtų laikotarpiui nuo 2022 m. kovo 13 d. iki balandžio 13 d., o Antrąjį prašymą – 2022 m. balandžio 15 d., juo atsisakydamas pajėgumų, Įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 skirtų nuo 2022 m. gegužės 15 d. iki birželio 15 d.

(19) RRT, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad, kiek tai susiję su Pirmajame prašyme ir Antrajame prašyme nurodytais laikotarpiais, kuriais pareiškėjas pageidavo atsisakyti skirtų pajėgumų (žr. šio nutarimo 18 pastraipą), valdytojas užmokestį nustatė už dvi pirmąsias Pirmajame prašyme ir Antrajame prašyme nurodyto laikotarpio, kuriam skirtų pajėgumų jis atsisako, dienas, t. y. už 2022 m. kovo 13–14 d. ir 2022 m. gegužės 15–16 d. – iš viso už keturias dienas, o bendra už jas pareiškėjo mokėtino užmokesčio suma sudarė 27 371,52 Eur⁹ (po 6 842,88 Eur už kiekvieną dieną).

(20) RRT nustatė, kad, atsižvelgiant į Pirmąjį prašymą, buvo išleistas valdytojo Infrastruktūros paslaugų vadovo 2022 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-211/2022 „Dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų, skirtų UAB „Gargždų geležinkelis“ 2021–2022 m. tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu, paskelbimo laisvais ir UAB „Gargždų geležinkelis“ apskaičiuotos užmokesčio už minimalųjį prieigos paketą dalies – traukinių eismo įmokos – mokėjimo“ (toliau – Pirmasis įsakymas), o atsižvelgiant į Antrąjį prašymą – valdytojo Infrastruktūros paslaugų vadovo 2022 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-586/2022 „Dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų, skirtų UAB „Gargždų geležinkelis“ 2021–2022 m. tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu, paskelbimo laisvais ir UAB „Gargždų geležinkelis“ apskaičiuotos užmokesčio už minimalųjį prieigos paketą dalies – traukinių“¹⁰ (toliau – Antrasis įsakymas). Pirmojo įsakymo 1 punkte valdytojas nurodė, kad laisvais skelbia pajėgumus, kurie Įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 pareiškėjui buvo skirti laikotarpiui nuo 2022 m. kovo 13 d. iki balandžio 13 d., o Antrojo įsakymo 1 punkte nurodė, kad laisvais skelbia pajėgumus, kurie pareiškėjui buvo skirti laikotarpiui nuo 2022 m. gegužės 15 d. iki birželio 15 d., t. y. abiem įsakymais valdytojas laisvais paskelbė visus Pirmajame prašyme ir Antrajame prašyme pareiškėjo nurodytus atsisakomus pajėgumus.

(21) RRT nustatė, kad Pirmojo įsakymo ir Antrojo įsakymo 2 punkte valdytojas nurodė, kad už atsisakytus pajėgumus, kurie šių įsakymų 1 punkte paskelbti laisvais, pareiškėjas neturi sumokėti traukinių eismo įmokos dalies, apskaičiuotos valdytojo Infrastruktūros paslaugų vadovo 2021 m. lapkričio 12 d. įsakymo Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1269 „Dėl kiekvieno 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo mėnesio užmokesčio už minimalųjį prieigos paketą dalies – traukinių eismo įmokos – apskaičiavimo geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“ 1 punktu. Taryba, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad traukinių eismo įmokos dalis, kurios pareiškėjas neturi sumokėti pagal Pirmojo įsakymo ir Antrojo įsakymo 2 punktą,

⁹ Įsakyme nurodytos užmokesčio sumos ir šios sumos skirtumas yra užmokesčio dalis, susijusi su kitų pajėgumų nenaudojimu.

¹⁰ RRT atkreipia dėmesį, kad pagal analogiją su Pirmuoju įsakymu šio įsakymo pavadinimo pabaigoje veikiausiai trūksta žodžių „eismo įmokos – mokėjimo“.

valdytojo apskaičiuota neįtraukiant pareiškėjui 2022 m. kovo 13–15 dienoms ir 2022 m. gegužės 15–16 dienoms skirtų pajėgumų (t. y. už šiuos pajėgumus traukinių eismo įmokos dalis liko mokėtina).

(22) RRT nustatė, kad Pirmojo įsakymo ir Antrojo įsakymo 3 punkte buvo pavesta apie laisvais paskelbtus pajėgumus valdytojo svetainėje paskelbti ne vėliau kaip kitą darbo dieną po įsakymo priėmimo.

(23) Dėl pajėgumų nepanaudojimo procentinės dalies RRT, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad valdytojas ją skaičiavo remdamasis tonkilometrais bruto išreikštomis traukinių darbo apimtimis pagal skirtus pajėgumus ir pagal skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus. Įvertinusi valdytojo 2022 m. gruodžio 29 d. rašto Nr. SD-PAJ(INFRA)-119/2022 (toliau – Raštas Nr. SD-PAJ(INFRA)-119/2022) priede¹¹ pateiktą pareiškėjo pajėgumų panaudojimo ataskaitą (toliau – ataskaita), RRT nustatė, kad nagrinėjamam laikotarpiui pareiškėjui skirtų pajėgumų suminė traukinių darbo apimtis buvo 2 820 282 826 tkm bruto, atsisakytų pajėgumų – 2 730 931 200 tkm bruto¹², o panaudotų pajėgumų – 53 761 806 tkm bruto. RRT, remdamasi nagrinėjant skundą surinkta informacija, nustatė, kad Įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 2022 m. kovo 13–14 dienoms ir 2022 m. gegužės 15–16 dienoms skirtų pajėgumų suminė traukinių darbo apimtis buvo 24 883 200 tkm bruto.

Taryba k o n s t a t u o j a , kad:

(24) Įvertinus pareiškėjo skundo nagrinėjimo medžiagą, skundas laikytinas nepagrįstu dėl žemiau nurodytų motyvų.

Dėl Kodekso 25² straipsnio 3 dalyje nurodytų kriterijų, kuriais remiantis nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis, nenaudojami reguliariai, nustatymo reikšmingumo valdytojo teisei nustatyti užmokestį pagal Kodekso 25² straipsnio 1 dalį

(25) Kodekso 25² straipsnio 1–3 dalyse nustatyta, kad „1. Jeigu tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu buvo nepanaudota ne mažiau kaip 10 procentų visų skirtų <...> pajėgumų, <...> valdytojas gali nustatyti užmokestį <...>, išskyrus atvejį, kai šį užmokestį privaloma nustatyti pagal šio straipsnio 2 dalį. 2. Užmokestis <...> turi būti nustatytas pareiškėjui, kai <...> pajėgumai ar jų dalis nepanaudojami reguliariai¹³. 3. Prieš nustatydamas užmokestį <...> valdytojas apibrėžia kriterijus, kuriais remiantis yra nustatoma, kad <...> pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, ir pateikia juos derinti rinkos reguliuotojui. Su rinkos reguliuotoju suderintus šioje dalyje nurodytus kriterijus <...> valdytojas patvirtina ir nurodo Tinklo nuostatuose.“

(26) 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 6.9.1 papunktyje nurodyta: „Vadovaujantis Taisyklių 35 punktu, Kodekso 25² straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais atvejais taikomas užmokestis <...>. Atsižvelgiant į tai, Tinklo nuostatų galiojimo laikotarpiu kriterijai, kuriais remiantis yra nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, atskirai nenustatomi.“

(27) Atsižvelgiant į 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 6.9.1 papunkčio tekstą, darytina išvada, kad Kodekso 25² straipsnio 3 dalyje nurodyti kriterijai, kuriais remiantis yra nustatoma, kad pajėgumai ar jų dalis nenaudojami reguliariai, nagrinėjamu laikotarpiu nebuvo nustatyti.

(28) Tarybos vertinimu, pajėgumų nenaudojimo reguliarumo kriterijai yra susiję tik su privalomu užmokesčio nustatymu, kai pajėgumai nenaudojami reguliariai, t. y. Kodekso 25² straipsnio 3 dalies nuostatos yra susijusios tik su Kodekso 25² straipsnio 2 dalimi. Nenustatęs

¹¹ „Geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“ 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu skirtų viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų panaudojimo ataskaita“.

¹² Dėl kitų pajėgumų, kuriais, skaičiuojant užmokestį, pagal Taisyklių 36 punktą turėtų būti mažinami skirti pajėgumai, ataskaitoje pateiktos nulinės traukinių darbo apimtys.

¹³ Atkreiptinas dėmesys, kad skundo 3 dalies „Teisinis skundo pagrindas“ skirsnyje „AB „LTG Infra“ nėra patvirtinusi kriterijų, kuriais remiantis yra nustatoma, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai ar jų dalis, nenaudojami reguliariai (GTK 3 d.)“ pareiškėjas netiksliai nurodo Kodekso 25² straipsnio 2 dalies nuostatą (taip pat žr. šio nutarimo 3 pastraipos pirmą sakinį) – 25² straipsnio 2 dalyje kalbama apie reguliarų, o ne nereguliarų nepanaudojimą.

kriterijų pagal Kodekso 25² straipsnio 3 dalį, valdytojas negalėtų nustatyti užmokesčio pagal Kodekso 25² straipsnio 2 dalį, nes negalėtų pateikti įrodymų, kad pajėgumai buvo nenaudojami reguliariai, t. y. nesant nustatytų kriterijų dėl pajėgumų reguliaraus nenaudojimo nebūtų įmanoma įvertinti, kas būtų laikytina reguliariu pajėgumų nenaudojimu, ir atitinkamai nebūtų teisinio pagrindo taikyti užmokestį pagal Kodekso 25² straipsnio 2 dalį. Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje valdytojui yra suteikta teisė nustatyti užmokestį ir nustačius, ar pajėgumų nenaudojimas buvo reguliarus, bet nustačius, kad pajėgumus gavęs subjektas nepanaudojo 10 proc. ar daugiau jam skirtų pajėgumų. Taigi, Tarybos vertinimu, valdytojas turėjo teisę nustatyti užmokestį pagal Kodekso 25² straipsnio 1 dalį ir nenustatęs Kodekso 25² straipsnio 3 dalyje nurodytų kriterijų, reikalingų pajėgumų nenaudojimo reguliaramui įvertinti. Atsižvelgdama į tai, Taryba konstatuoja, kad valdytojas, nagrinėjamu laikotarpiu taikydamas užmokestį pagal Kodekso 25² straipsnio 1 dalį, nepažeidė Kodekso 25² straipsnio 1–3 dalyse įtvirtintų reikalavimų.

Dėl valdytojo galimybės ir pareigos vienašališkai panaikinti pareiškėjui skirtus pajėgumus ir nenugalimos jėgos aplinkybių pripažinimo

(29) Taryba pažymi, kad aplinkybės, kuriomis valdytojas panaikina skirtus pajėgumus, yra nustatytos Kodekso 29⁶ straipsnio 4 dalyje. Kiek tai susiję su skunde nurodytomis aplinkybėmis, Kodekso 29⁶ straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad „<...> valdytojas priima sprendimą panaikinti skirtus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, jeigu: <...> 2) paaiškėja, kad dėl šio Kodekso 29 straipsnio 7 dalyje nurodytos sąlygos naudojimosi <...> infrastruktūra sutartis negali būti sudaryta, arba jeigu dėl pareiškėjo, kuris pateikė paraišką skirti <...> pajėgumus, pagal Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 ir (ar) 3 dalis buvo atlikta atitiktis nacionalinio saugumo interesams patikra ir jis buvo pripažintas neatitinkančiu nacionalinio saugumo interesų <...>.“ Kodekso 29 straipsnio 7 dalyje nurodyta sąlyga yra „nebent <...> ketinamos sudaryti naudojimosi <...> infrastruktūra sutarties projektas Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka pripažintas neatitinkančiu nacionalinio saugumo interesų“.

(30) Taryba konstatuoja, kad šio nutarimo 29 pastraipoje nurodytų aplinkybių nesusidarė, nes nagrinėjamu atveju nei naudojimosi infrastruktūra sutarties projektas, nei pats pareiškėjas nebuvo pripažinti neatitinkančiais nacionalinio saugumo interesų – Komisijos sprendimu (žr. šio nutarimo 17 pastraipą) nutarta, kad valdytojo ir pareiškėjo (jau sudaryta) Sutartis kelia riziką nacionalinio saugumo interesams, ir pareiškėjui nustatytos privalomos rekomendacijos, kurių laikantis būtų užtikrinta, kad Sutartis nekeltų rizikos nacionaliniam saugumui. Tai reiškia, kad Komisijos sprendimu pareiškėjui nebuvo visiškai uždrausta naudotis infrastruktūra, Sutartis toliau galiojo ir pareiškėjas toliau galėjo naudotis pajėgumais, tačiau su tam tikromis išlygomis, t. y. negalėjo vežti tam tikrų krovinių. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Taryba konstatuoja, kad valdytojas neturėjo pareigos vienašališkai naikinti pareiškėjui skirtų pajėgumų ir dėl to netaikyti užmokesčio.

(31) Taryba pažymi, kad nei Kodekse, nei 2021–2022 m. Tinklo nuostatuose (išskyrus 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 12 ir 13 prieduose pateiktas tipines valdytojo ir pareiškėjo sutarčių formas, naudojamas sutartims, įskaitant Sutartį, sudaryti) nėra nuostatų dėl nenugalimos jėgos aplinkybių, kurios valdytojui suteiktų teisę arba jį įpareigotų panaikinti pareiškėjui skirtus pajėgumus be pareiškėjo atskiro prašymo. Kaip nustatyta šio nutarimo 17 pastraipoje, nuostatos dėl nenugalimos jėgos aplinkybių yra išdėstytos Sutarties IX dalyje „Nenugalima jėga (force majeure)“, tačiau joje taip pat yra nustatyti reikalavimai, kuriuos pareiškėjas privalo įvykdyti norėdamas pasinaudoti nenugalimos jėgos aplinkybėmis, t. y. pareiškėjas privalo per 10 kalendorinių dienų nuo negalimumo vykdyti Sutartį pradžios apie jas informuoti valdytoją, o pavėluotas valdytojo informavimas ar informacijos nepateikimas atima iš pareiškėjo teisę remtis nenugalimos jėgos aplinkybėmis kaip pagrindu, atleidžiančiu nuo atsakomybės dėl nesavalaikio prisiimtų įsipareigojimų vykdymo ar jų nevykdymo ir nuostolių atlyginimo. Kadangi, kaip nustatyta šio nutarimo 17 pastraipoje, pareiškėjas neinformavo valdytojo apie jokiais nenugalimos jėgos aplinkybėmis, kaip reikalaujama Sutarties 9.2

papunktyje, Taryba konstatuoja, kad jokių teisinių pasekmių, susijusių su valdytojo ir pareiškėjo tarpusavio sutartiniais įsipareigojimais, susijusiais su nenugalimos jėgos aplinkybėmis, neatsirado.

Dėl pareiškėjo prašymų atsisakyti jam skirtų pajėgumų

(32) Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad „<...> Pareiškėjai ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų iki jiems skirtų <...> pajėgumų panaudojimo gali pateikti <...> valdytojui prašymą atsisakyti jiems skirtų <...> pajėgumų.“ Vadovaujantis Kodekso 29¹ straipsnio 11 dalimi, „<...> valdytojas, gavęs pareiškėjo prašymą<...>, per 10 darbo dienų nuo šio prašymo gavimo dienos priima sprendimą dėl tokių pajėgumų panaudojimo arba <...> paskelbimo laisvais. Apie laisvais paskelbtus <...> pajėgumus <...> valdytojas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šioje dalyje nurodyto sprendimo priėmimo dienos skelbia savo interneto svetainėje ir informuoja pareiškėjus, kurie buvo pateikę paraiškas gauti tuos <...> pajėgumus, tačiau <...> pajėgumai jiems nebuvo skirti.“

(33) Dėl terminų skaičiavimo tikrinant Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje nustatytos sąlygos „ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų“ laikymąsi, remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.118 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią terminas prasideda rytojaus dieną nuo nulio valandų nulio minučių po tos kalendorinės datos arba to įvykio, kuriais apibrėžta termino pradžia, jeigu įstatymų nenumatyta kitaip, darytina išvada, kad, esant apibrėžtam laikotarpiui (20 darbo dienų) ir sąlygai, kad prašymas turi būti pateiktas prieš tą laikotarpį, prašymą pareiškėjas turi pateikti iki to laikotarpio pradžios, t. y. likus ne mažiau kaip 20 pilnų darbo dienų iki dienos, kuriai skirtų pajėgumų norima atsisakyti, kitaip tariant, ne vėliau kaip 21-ąją darbo dieną iki dienos, kuriai skirtų pajėgumų norima atsisakyti. Atsižvelgiant į tai ir į šio nutarimo 18 pastraipoje nurodytas Pirmojo prašymo ir Antrojo prašymo pateikimo datas bei dienas, nuo kurių pareiškėjas tuose prašymuose pageidavo atsisakyti jam skirtų pajėgumų, Tarybos vertinimu, pareiškėjas prašymą atsisakyti pajėgumų nuo 2022 m. kovo 13 d. turėjo pateikti ne vėliau kaip 2022 m. vasario 9 d., tačiau Pirmąjį prašymą pateikė viena diena vėliau – 2022 m. vasario 10 d., todėl juo pajėgumų galėjo atsisakyti tik nuo 2022 m. kovo 15 d., nes 20-oji darbo diena iki jam skirtų pajėgumų naudojimo buvo 2022 m. kovo 14 d.; prašymą atsisakyti pajėgumų nuo 2022 m. gegužės 15 d. pareiškėjas turėjo pateikti ne vėliau kaip 2022 m. balandžio 14 d., tačiau Antrąjį prašymą pateikė viena diena vėliau – 2022 m. balandžio 15 d., todėl juo pajėgumų galėjo atsisakyti tik nuo 2022 m. gegužės 17 d., nes 20-oji darbo diena iki jam skirtų pajėgumų naudojimo buvo 2022 m. gegužės 16 d. Taigi Taryba konstatuoja, kad tiek Pirmasis prašymas, tiek Antrasis prašymas buvo pateikti prieš 19 darbo dienų iki pirmosios dienos, kuriai skirtų pajėgumų pareiškėjas pageidavo atsisakyti, ir kad Pirmąjį prašymą pateikęs 2022 m. vasario 10 d. pareiškėjas pavėlavo atsisakyti pajėgumų, jam skirtų 2022 m. kovo 13–14 dienoms, o Antrąjį prašymą pateikęs 2022 m. balandžio 15 d., pavėlavo atsisakyti pajėgumų, jam skirtų 2022 m. gegužės 15–16 dienoms.

(34) Taryba pažymi, kad nustatyto užmokesčio tikslas – užtikrinti efektyvų infrastruktūros panaudojimą¹⁴. Tai reiškia, kad užmokesčiu siekiama užtikrinti, jog geležinkelio įmonė (vežėjas), gavusi ribotą infrastruktūros išteklių – pajėgumus, jais naudosis arba pasikeitus aplinkybėms, kai nebelieka poreikio jais naudotis, iš anksto teisės aktuose nustatytais terminais jų atsisakys, taip sudarydama galimybę atsisakomus pajėgumus valdytojui paskelbti laisvais ir kitoms geležinkelio įmonėms (vežėjams) jų paprašyti bei jais pasinaudoti. Todėl geležinkelio įmonei (vežėjui) atsisakius skirtų pajėgumų, valdytojas, siekdamas efektyvaus infrastruktūros panaudojimo, privalo imtis veiksmų, kad atsisakyti pajėgumai taptų prieinami kitoms geležinkelio įmonėms (vežėjams), t. y. pagal Kodekso 29¹ straipsnio 11 dalį jis privalo geležinkelio įmonės (vežėjo) atsisakytus pajėgumus paskelbti laisvais. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Kodekso 29¹ straipsnio 11 dalį sprendimą dėl atsisakytų pajėgumų paskelbimo laisvais valdytojas privalo priimti per 10 darbo dienų nuo prašymo

¹⁴ Kaip nurodyta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2020 m. kovo 23 d. teikimo Nr. 2-1384 „Dėl patikslinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto pateikimo“ dalyje „Dėl užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus tarifo, užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos nustatymo“, žr. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/f3fffd06db511eaa38ed97835ec4df6?jfwid=-27t3gysrv>.

atsisakyti skirtų pajėgumų gavimo dienos, o atsisakomus pajėgumus paskelbti laisvais per 5 darbo dienas nuo to sprendimo priėmimo dienos, valdytojui visa apimtimi išnaudojus Kodekso 29¹ straipsnio 11 dalyje nustatytus sprendimo dėl prašymo atsisakyti skirtų pajėgumų priėmimo ir pajėgumų paskelbimo laisvais terminus, iš 20 darbo dienų laikotarpio, nustatyto Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje, geležinkelio įmonėms (vežėjams) lieka 5 darbo dienos paskutinės minutės paraiškoms pateikti (t. y. lieka pats mažiausias galimas laikotarpis paskutinės minutės paraiškoms pateikti pagal 2021–2022 m. TTT 4.2.2 papunktyje nustatytą tokių paraiškų pateikimo terminą¹⁵), nevertinant papildomo laiko, kuris gali būti reikalingas informacijai apie laisvais paskelbtus pajėgumus įvertinti ir geležinkelio įmonėms (vežėjams) nuspręsti dėl šių pajėgumų panaudojimo ir paskutinės minutės paraiškos paraiškoms parengimo bei pateikimo. Darytina išvada, kad tuo atveju, kai geležinkelio įmonė (vežėjas) prašymą atsisakyti skirtų pajėgumų pateikia vėliau nei prieš 20 darbo dienų iki jai (jam) skirtų pajėgumų panaudojimo, valdytojui apsunkinamos galimybės užtikrinti efektyvų infrastruktūros panaudojimą, o kitoms geležinkelio įmonėms (vežėjams) – pasinaudoti atsilaisvinusiais pajėgumais, todėl pareiškėjo vėlavimas pateikti prašymus atsisakyti jam skirtų pajėgumų vertintinas kaip reikšmingas Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje nustatyto reikalavimo prašymą atsisakyti skirtų pajėgumų pateikti ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų iki skirtų pajėgumų panaudojimo pažeidimas.

(35) Dėl Pirmajame prašyme ir Antrajame prašyme nurodytų atsisakomų pajėgumų paskelbimo laisvais Taryba pažymi, kad, jos vertinimu, valdytojas šiuos veiksmus atliko vadovaudamasis jam keliamu uždaviniu užtikrinti efektyvų infrastruktūros panaudojimą.

(36) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta šio nutarimo 32–34(34) pastraipose, Taryba konstatuoja, kad valdytojas dėl pareiškėjo vėlavimo pateikti prašymus atsisakyti skirtų pajėgumų pagrindai nustatė užmokestį už Įsakymu Nr. ĮS-PAJ(LGI)-1053 2022 m. kovo 13–14 dienoms ir 2022 m. gegužės 15–16 dienoms skirtų pajėgumų nepanaudojimą.

Dėl Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje nurodytos 10 proc. ribos pasiekimo

(37) Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje, pagal kurią valdytojas pareiškėjui apskaičiavo užmokestį, nustatyta, kad užmokestį valdytojas gali nustatyti tuo atveju, „Jeigu tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu buvo nepanaudota ne mažiau kaip 10 procentų visų skirtų <...> pajėgumų“.

(38) Taryba pažymi, kad nei Kodekse, nei 2021–2022 m. Tinklo nuostatuose, nei Taisyklėse nėra nustatyta, kaip skaičiuojama nepanaudotų pajėgumų procentinė dalis. Tarybos vertinimu, norint nustatyti, ar buvo pasiekta 10 proc. visų skirtų pajėgumų nepanaudojimo riba, kurią pasiekus valdytojas gali nustatyti užmokestį, reikia turėti duomenis, kiek pajėgumų pareiškėjui buvo skirta ir kiek pajėgumų pareiškėjas nepanaudojo. Taryba taip pat pažymi, kad šioje pastraipoje pirmiau minėtuose teisės aktuose nėra aiškiai nustatyta, koku matu turėtų būti matuojami pajėgumai, tačiau iš Taisyklių 35 ir 36 punktų nuostatų, kuriomis nustatoma, kaip apskaičiuojamas užmokestis, darytina išvada, kad pajėgumų panaudojimas siejamas su traukinių darbo apimtimi, išreikšta tonkilometrais bruto¹⁶. Taryba atkreipia dėmesį, kad valdytojas pajėgumų nepanaudojimo procentinę dalį taip pat

¹⁵ 2021–2022 m. TTT 4.2.2 papunktyje nustatyta, kad „paskutinės minutės paraiškos turi būti pateiktos <...> valdytojui <...> likus ne mažiau kaip 5 (penkioms) darbo dienoms iki pageidaujamos <...> pajėgumų naudojimo datos“, o Kodekso 29⁵ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „<...> valdytojas kaip įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo paskutinės minutės paraiškos gavimo dienos priima sprendimą skirti <...> pajėgumus pagal paskutinės minutės paraišką arba atsisakyti juos skirti“.

¹⁶ „35. <...> užmokestis už skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus <...> apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$U_{NP} = t_{NP} \times (0,9A_{skirti} - A)$, kur:

U_{NP} – mokėtinas užmokestis <...> (Eur);

t_{NP} – užmokesčio <...> tarifas (Eur/tkm bruto) <...>;

A_{skirti} – planuota geležinkelio įmonės (vežėjo) traukinių darbo apimtis pagal pareiškėjui skirtus pajėgumus <...> (tkm bruto);

skaičiavo remdamasis tonkilometrais bruto išreikštomis traukinių darbo apimtimis pagal skirtus pajėgumus ir pagal skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus.

(39) Dėl pareiškėjui skirtų pajėgumų skaičiavimo pažymėtina, kad Taisyklių 36 punkte nustatyta, kad „<...> pareiškėjui skirtais pajėgumais per ataskaitinį laikotarpį laikytini pareiškėjui pagal paraiškas skirti pajėgumai, juos sumažinant <...> pareiškėjo Kodekso nustatyta tvarka atsisakytais pajėgumais; <...> pajėgumais, kurių geležinkelio įmonė (vežėjas) nepanaudojo dėl nenugalimos jėgos aplinkybių; <...> pajėgumais, kuriais geležinkelio įmonė (vežėjas) negalėjo pasinaudoti, kadangi geležinkelio įmonės (vežėjo) traukiniai buvo atšaukti dėl valdytojo kaltės; <...> valdytojo Kodekso 29⁶ straipsnio 4 dalies 6 punkte nustatytu atveju panaikintais pareiškėjui skirtais pajėgumais; <...> pajėgumais, kuriais geležinkelio įmonė (vežėjas) negalėjo pasinaudoti, nes geležinkelio įmonės (vežėjo) traukiniai buvo atšaukti dėl kitos geležinkelio įmonės (vežėjo) ar įmonės, kuri važiuoja į geležinkelių infrastruktūros objektų statybos, remonto ir (ar) techninės priežiūros darbų atlikimo vietą ir iš jos, kaltės.“

(40) Taryba, atsižvelgdama į šio nutarimo 23 pastraipoje nustatytas traukinių darbo apimtis pagal pareiškėjui skirtus, jo atsisakytus ir jo panaudotus pajėgumus ir į šio nutarimo 36 pastraipoje Tarybos konstatuotą faktą, kad užmokestį už 2022 m. kovo 13–14 dienoms ir 2022 m. gegužės 15–16 dienoms pareiškėjui skirtus, bet nepanaudotus pajėgumus valdytojas apskaičiavo pagrįstai, konstatuoja, kad pareiškėjo nepanaudotų pajėgumų suminė traukinių darbo apimtis sudarė 35 589 820 tkm bruto (= 89 351 626 – 53 761 806) arba **39,83 proc.** (= 35 589 820 / 89 351 626) traukinių darbo apimties pagal pareiškėjui skirtus pajėgumus. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad pareiškėjo nepanaudotų pajėgumų suminė traukinių darbo apimtis viršijo Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje nurodytą 10 proc. ribą, kurią pasiekus valdytojas gali taikyti užmokestį. Taryba atkreipia dėmesį, kad Rašte Nr. SD(INFRA)-1329/2023 valdytojas nurodė, kad patikslins traukinių darbo apimtis pagal pareiškėjui nagrinėjamam laikotarpiui skirtus pajėgumus (ši darbo apimtis bus ne 2 820 282 826 tkm bruto, o 2 817 259 878 tkm bruto). Be to, Rašto Nr. SD(INFRA)-1329/2023 46 pastraipos paskutiniame sakinyje valdytojo nurodyta faktinė traukinių darbo apimtis (53 726 417 tkm bruto) skiriasi nuo minėtame Rašto Nr. SD-PAJ(INFRA)-119/2022 priede nurodytos faktinės traukinių darbo apimties (53 761 805 tkm bruto). Taryba, įvertinusi minėtus netikslumus ir skirtumus, konstatuoja, kad jie neturi reikšmingos įtakos Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje nurodytos 10 proc. ribos pasiekimui nagrinėjamu laikotarpiu. Todėl Taryba konstatuoja, kad Kodekso 25² straipsnio 1 dalyje nustatyta pajėgumų nepanaudojimo riba, kurią pasiekus valdytojas gali nustatyti užmokestį, buvo pasiekta ir viršyta, todėl valdytojas pagrįstai galėjo taikyti pareiškėjui užmokestį.

Dėl galimybės atsisakyti pajėgumų, skirtų pagal paskutinės minutės paraiškas

(41) Galimybė atsisakyti pajėgumų reglamentuota Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalyje¹⁷: „Pareiškėjai ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų iki jiems skirtų <...> pajėgumų panaudojimo gali pateikti <...> valdytojui prašymą atsisakyti jiems skirtų <...> pajėgumų.“

(42) Kodekse ir 2021–2022 m. Tinklo nuostatuose nėra specialių nuostatų dėl pajėgumų, skirtų pagal paskutinės minutės paraiškas, atsisakymo, todėl Taryba konstatuoja, kad pagal paskutinės minutės paraiškas skirtų pajėgumų galima atsisakyti tik tuo atveju, jei pagal tokias paraiškas pajėgumai buvo skirti daugiau nei prieš 20 darbo dienų iki numatomos prašytų ir paskirtų pajėgumų panaudojimo dienos, nes pagal Kodekso 29¹ straipsnio 10 dalį prašymas atsisakyti skirtų pajėgumų turi būti teikiamas ne vėliau nei prieš 20 darbo dienų (iki dienos, kuriai skirtų pajėgumų norima atsisakyti).

A – faktinė geležinkelio įmonės (vežėjo) traukinių darbo apimtis <...> (tkm bruto).

36. Apskaičiuojant geležinkelio įmonės (vežėjo) traukinių darbo apimtį <...>, pareiškėjui skirtais pajėgumais per ataskaitinį laikotarpį laikytini pareiškėjui pagal paraiškas ir (ar) paskutinės minutės paraiškas skirti pajėgumai juos sumažinant šiais pajėgumais: <...>.“

¹⁷ Analogiška nuostata yra 2021–2022 m. Tinklo nuostatų 15.1 papunktyje.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodekso^{18 71} straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 2 dalimi bei Geležinkelių transporto rinkos reguliuotojo gautų skundų nagrinėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 553 „Dėl Geležinkelių transporto rinkos reguliuotojo gautų skundų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 23.1 papunkčiu, Taryba n u t a r i a :

p r i p a ž i n t i UAB „Gargždų geležinkelis“ 2023 m. sausio 26 d. skundą Nr. 25 „Dėl 2022-12-27 AB „LTG Infra“ generalinio direktoriaus įsakymo Nr. ĮS-PAJ(INFRA)-2243/2022 „Dėl geležinkelio įmonei (vežėjui) UAB „Gargždų geležinkelis“, kuriai buvo skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai 2021–2022 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiu, užmokesčio už skirtus, bet nepanaudotus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, dydžio apskaičiavimo“ nepagrįstu.

Šis nutarimas per vieną mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tarybos pirmininkė

Jūratė Šovienė

¹⁸ Skundo nagrinėjimo metu galiojanti redakcija.